

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 3080/2023
21.02.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Јелице Бојанић Керкез, председника већа, Весне Станковић и Радославе Мађаров, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Бојан Томић, адвокат из ..., против туженог Акционарског друштва за ваздушни саобраћај „Air Serbia“, са седиштем у Београду, чији је пуномоћник Немања Илић, адвокат из ..., ради поништаја решења, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 1559/22 од 02.09.2022. године, у седници већа одржаној дана 21.02.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 1559/22 од 02.09.2022. године.

Образложење

Пресудом Трећег основног суда у Београду П1 1273/15 од 26.03.2021. године, ставом првим изреке одбијен је као неоснован тужбени захтев да се поништи, као незаконито решење туженог број .. од 30.09.2015. године о отказу уговора о раду тужиоцу. Ставом другим изреке, одбачена је тужба у делу тужбеног захтева којим је тужилац тражио да се наложи туженом да га врати на послове и радне задатке ... у организационој јединици ... са пуним радним временом. Ставом трећим изреке, одбијен је тужбени захтев да се обавезе тужени да тужиоцу исплати износе зараде у висини пуног износа зараде коју би тужилац остварио на радном месту на које је био распоређен пре отказа уговора о раду, за период почев од 02.10.2015. године до дана враћања тужиоца на рад, са законском затезном каматом на наведене износе од дана доспелости сваког износа до исплате. Ставом четвртим одбијен је тужбени захтев да се обавезе тужени да Републичком фонду за ПИО - Филијала за град Београд, уплати целокупне доприносе за пензијско и инвалидско осигурање за тужиоца почев од октобра 2015. године до враћања тужиоца на радно место на које је био раније распоређен. Ставом петим изреке, обавезан је тужилац да туженом накнади трошкове парничног поступка у износу од 326.250,00 динара, са законском затезном каматом почев од дана наступања услова за извршење до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 1559/22 од 02.09.2022. године, одбијена је као неоснована жалба тужиоца и потврђена првостепена пресуда. Ставом другим изреке, одбијен је захтев туженог за накнаду трошкова поступка по жалби.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Тужени је поднео одговор на ревизију.

Врховни суд је испитао побијану пресуду у смислу члана 408. и 441 Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11...10/23) - ЗПП и утврдио да ревизија није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а ревизијом се не указује посебно на остале битне повреде одредаба парничног поступка, због којих се ревизија у смислу члана 407. ЗПП може изјавити, иако је ревизија формално изјављена и из тих разлога. Одредба члана 407. став 2. ЗПП прописује да се ревизија не може изјавити због погрешно или непотпуно утврђеног чињеничног стања осим у случају из члана 403. став 2. ЗПП. Побијана пресуда није донета применом наведене законске одредбе, па оспоравње оцене доказа којим се суштински оспоравају чињенице утврђене у првостепеном поступку није дозвољено у ревизијском поступку.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је био у радном односу на неодређено време код туженог и обављао послове ... у организационој јединици ... и ради обављања својих радних задатака тужилац је имао могућност коришћења службеног возила. Решењем туженог од 30.09.2015. године, тужиоцу је отказан уговор о раду са припадајућим анексима због повреде радних обавеза из члана 179 став 2 тачка 3 Закона о раду, односно члана 106 став 2 алинеја 3 Колективног уговора и члана 23 став 1 алинеја 3 Уговора о раду (нецелисходно и неодговорно коришћење средстава рада) и члана 106 став 2 алинеја 23 Колективног уговора туженог и и члана 23 став 1 алинеја 23 Уговора о раду (непоштовање интерних аката послодавца), јер је у периоду од 13.02. до 25.02.2015. године, као и на дан 17.07.2015. године неовлашћено и самоиницијативно користио службени аутомобил у приватне сврхе и радни однос му је престао даном достављања решења. У образложењу решења је наведено да је дана 17.07.2015. године, ББ, запослен код послодавца, приликом контроле позиције и службених возила путем ГПС уређаја, а будући да је службено возило било потребно за службене сврхе запосленом, а ни једно возило се није налазило на паркингу, уочио да се возило рег. ознака ... у периоду од 12 до 13,08 часова налазило паркирано у Београду, ..., као и да је наведено возило око 10,26 часова преузео тужилац који је том приликом потписао и путни налог као доказ о преузимању возила, при чему је као разлог превоза навео потребу превоза на пословни састанак на аеродрому. Наведено је и да је послодавац 26.08.2015. године извршио контролу коришћења службених возила будући да је посумњао да постоји више случајева нецелисходног коришћења службеног возила, којом приликом је утврдио да је запослени у више наврата у фебруару 2015. године, неовлашћено користио службено возило, у време и на начин како је наведено у образложењу решења.

Тужени је тужиоцу доставио упозорење о постојању разлога за отказ уговора о раду 17.09.2015. године у коме су наведен основ, чињенице и докази који упућују на постојање разлога за отказ и на које се тужилац изјаснио 24.09.2015. године а 01.10.2015. године, тужиоцу је уручено решење о отказу од 30.09.2015. године.

Тужилац је службено возило користио у приватне сврхе у периоду од 13.02.2015. године (петак) након радног времена (16 и 55 часова) до 15.02.2015. године (12,42 часова), затим у периоду од 18.02.2015 године након радног времена (17,21 часова) па до 19.02.2015 године (8,25 часова), у периоду од 19.02.2015 године, након радног времена (17,29 часова) па до 20.02.2015 године (8,22 часова), у периоду од 21.02.2015. године (субота), ван радног времена (19,17 часова) па до 23.02.2015 године (понедељак 8,28 часова), у периоду од 24.02.2015 године, након радног времена (17,21 часова) па до 25.02.2015 године (у 8,15 часова). Тужилац је дана 21.02.2015 године (субота) ван радног времена (од 10,59 часова до 19,17 часова), службено возило користио за обављање радних задатака, с тим што о коришћењу возила није обавестио било телефонским путем или мејлом, како диспичара тако ни било кога од надлежних за одлучивања о коришћењу службених возила код туженог. Такође, дана 17.07.2015. године тужилац се по завршеном састанку на аеродрому службеним возилом упутио ка стану у улици ... и задржао се до 13,08 часова, а о томе није обавестио било кога од надлежних код туженог, односно и наведеном приликом је службено возило користио у приватне сврхе, те је, тек пошто је примећено да се возило налази ван прописане руте и након што га је о томе обавестио ВВ, тужилац је о скретању са руте обавестио своју надређену ГГ, која није била надлежна за одлучивање о коришћењу службених возила.

Одредбом члана 23 став 1 тачка 3 и 23 Анекса уговора о раду закљученог између туженог и тужиоца дана 16.06.2015. године, предвиђено је да послодавац може да откаже уговор о раду уколико запослени својом кривицом учини повреду радне обавезе и то нецелисходно и неодговорно користи средства рада и не поштује интерне акте Послодавца.

Одредбом члана 106 став 2 алинеја 23 Колективног уговора туженог број 920 од 05.06.2015. године прописано је да повреда радне обавезе јесте непоштовање интерних аката послодавца.

Правилником о превозу запослених од 30.06.2009. године, одредбом члана 7. прописано је да службена возила могу да се користе у случају када њихова употреба доводи до бржег, економичнијег и ефикаснијег обављања делатности друштва, послова из опште надлежности и организационих целина друштва, с обзиром на њихов значај, природу и хитност. Одредбом члана 8 став 2 истог акта предвиђено је да за потребе запослених (болести, сахрана запосленог или члана уже породице, селидбе, ванчања или слично) на захтев запосленог или члана породице и уз сагласност директора организационе целине, запослени у надлежној служби за послове превоза, у сарадњи са целином која располаже слободним капацитетима издаје путни налог за коришћење службеног возила за те потребе. Одредбом члана 11 предвиђено је да послови за које се могу користити службена возила друштва јесу превоз запослених на службене састанке у друштву и ван друштва, набавка и достава средстава рада, робе, материјала потребног за обављање процеса рада или других радњи везаних за процес рада

друштва, достављање позива, документације, материјала, ако је у питању хитност и благовременост доставе, достава службене поште на територији града, превоз робе, опреме и алата, теретним и специјалним возилима, превоз пословних партнера у оквиру службених послова друштва, обилазак организационих целина друштва које су дислоциране, службена путовања, везана за делатност друштва, за које је путним налогом предвиђено коришћење службеног возила, превоз запослених чија су права за коришћење службеног возила у радно време и ван радног времена, као и превоз у другим случајевима када је за обављање службених послова потребно обезбедити хитност и благовременост, на основу сагласности директора организационе целине на који се ауто књижи. Одредбом члана 13. став 2. предвиђено је да сагласност за привремено коришћење службених возила са или без возача за обављање послова који су предвиђени чланом 11. искључујући долазак или одлазак са рада, даје генерални директор или запослени кога он овласти. Одредбом члана 21. прописано је да на крају радног времена корисник, односно возач службеног возила је обавезан да паркира службено возило на паркингу друштва који од стране организационе целине одређен за сваку организациону пелину у зависности од врсте послова који се возилом обављају.

Код овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је с позивом на одредбе члана 179. став 2. тачка 3. и 5. Закона о раду, закључио да је тужиоцу законито отказан уговор о раду, јер је повредио радне обавезе прописане општим актом послодавца и уговором о раду. Наиме, из изведених доказа произлази да је тужилац више пута нецелисходно и неодговорно користио средства рада (службено возило) како је наведено у отказном решењу, јер је тужилац службено возило користио у приватне сврхе, иако је постојала обавеза тужиоца да службена возила користи у случају када њихова употреба доводи до бржег, економичнијег и ефикаснијег обављања делатности туженог, односно да по завршетку послова за које је користио возило исто паркира на паркинг послодавца. Такође, тужилац је 21.02.2015. године, у периоду од 10,59 па до 19,17 часова користио службено возило за обављање службених послова у складу са одредбом члана 11. Правилника о превозу запослених, али наведеном приликом није испоштовао процедуру прописану чланом 13. став 2. Правилника, која предвиђа одобрење генералног директора или запосленог кога он овласти за коришћење службених возила за обављање послова који су предвиђени чланом 11, чиме се у радњама тужиоца се остварују и елементи повреде радне обавезе непоштовање интерних аката послодавца, прописане чланом 179. став 2. тачка 5. Закона о раду у вези члана 106. став 2. алинеја 23. Колективног уговора туженог од 05.06.2015. године. У конкретном случају није протекао рок од 6 месеци од дана сазнања за чињенице које су основ за давање отказа с обзиром да је тужени за повреде радне обавезе сазнао 26.08.2015. године, а да је уговор тужиоцу отказан 01.10.2015. године. Првостепени суд је одбио и тужбени захтев за накнаду штете због изгубљене зараде, с обзиром да се не ради о незаконитом престанку радног односа и акцесорни тужбени захтев за уплату доприноса за обавезно пензијско и инвалидско осигурање. Према оцени првостепеног суда, суд није надлежан да одлучује о распоређивању запосленог, с обзиром на то да одлуку о распоређивању запосленог доноси послодавац и да одлука зависи од процеса организације рада, те је одбацио тужбу у делу захтева тужиоца за враћање на послове и радне задатке ... у Организационој јединици ... са пуним радним временом.

Другостепени суд је прихватио чињенично стање утврђено првостепеном пресудом и закључио да првостепени суд доноси пресуду правилно применио

материјално право, те је оценио да жалба тужиоца није основана и из којих разлога. И по схватању другостепеног суда није дошло до застарелости давања отказа јер је тужени први пут 17.07.2015. године уочио да постоји потенцијално неовлашћено и нецелисходно коришћење службених возила од стране тужиоца, тј. да тужилац службено возило не користи ради обављања послова и радних задатака, већ у приватне сврхе и 26.08.2015. године је спровео опсежну контролу коришћења возила у претходном периоду и утврдио да је тужилац у предметном периоду користио возило за своје приватне потребе, а решење о отказу уговора о раду донето је 30.09.2015. године, те у конкретном случају није протекао рок од 6 месеци од дана сазнања за чињенице које су основ за давање отказа.

Правилно су нижестепени судови применили материјално право када су одбили тужбени захтев за поништај оспореног решења туженог и акцесорни захтев за накнаду штете и уплату припадајућих доприноса.

Одредбом члана 179. став 2. Закона о раду („Службени гласник РС“ бр. 24/05...75/14) прописано је да послодавац може да откаже уговор о раду запосленом који својом кривицом учини повреду радне обавезе и то ако нецелисходно и неодговорно користи средства рада (тачка 3.) или учини другу повреду радне обавезе утврђену општим актом или уговором о раду (тачка 5.).

Одредбом члана 160. став 1. и став 2. алинеја 3. и 23. Колективног уговора код туженог бр. 920 од 05.06.2015. године, прописано је да послодавац може раскинути радни однос запосленог по основу повреде радне обавезе од стране запосленог предвиђене законом, овим Колективним уговором или уговором о раду и да су повреде радне обавезе предвиђене Колективним уговором, између осталих и нецелисходно и неодговорно коришћење средства рада и непоштовање интерних аката послодавца.

Из чињеничног утврђења у поступку оцене законитости решења о отказу уговора о раду, следи да је тужилац учинио повреде које су му отказним решењем стављене на терет, због чега му је законито отказан уговор о раду са припадајућим анексима. По оцени Врховног суда правилан је закључак нижестепених судова да су се у радњама тужиоца, стекла обележја повреде радне обавезе утврђене чланом 160. став 2. алинеја 3. и 23. Колективног уговора код туженог и то нецелисходно и неодговорно коришћење средства рада и непоштовање интерних аката послодавца. Наиме, тужилац је на начин и у време како је наведено у решењу о отказу уговора о раду користио службено возило у приватне сврхе, а дана 21.02.2015 године (субота), ван радног времена, службено возило је користио за обављање радних задатака, с тим што о коришћењу возила није обавестио било телефонским путем или мејлом, како диспичара тако ни било кога од надлежних за одлучивања о коришћењу службених возила код туженог, чиме није испоштовао процедуру прописану чланом 13. став 2. Правилника о превозу запослених, са којим актом је тужилац неспорно био упознат. Такође, дана 17.07.2015. године тужилац је по завршеном састанку на аеродрому, службено возило користио у приватне сврхе, без да је о томе обавестио било кога од надлежних код туженог, односно тек пошто је примећено да се возило налази ван прописане руте, тужилац је о скретању са руте обавестио своју надређену ГГ, која није била надлежна за одлучивање о коришћењу службених возила. Наведеним поступањем, коришћењем службеног возила у приватне сврхе и непоштовањем процедуре о коришћењу службених возила прописане Правилником туженог превозу

запослених, тужилац је скривио повреде радне обавезе прописане општим актом послодавца и уговором о раду, због чега је образован отказни разлог из члана 179. став 2. тачка 3. и 5. Закона о раду.

Код наведеног, у присуству кривице запосленог за повреду радне обавезе, а уз чињеницу да је тужени поступак отказа уговора о раду спровео у складу са законом, правилно су нижестепени судови применили материјално право када су оценили да је тужбени захтев неоснован, те да је решење о отказу уговора о раду законито.

Супротно наводима ревизије, тужени је у свему правилно спровео поступак који је претходио доношењу решења о отказу уговора о раду. Пре отказа уговора о раду, тужени је тужиоца писаним путем упозорио на постојање разлога за отказ, у складу са обавезом из члана 180. Закона о раду, на које се тужилац изјаснио, а у упозорењу и у решењу о отказу уговора о раду јасно су образложене све околности и разлози који су довели до доношења побијаног решења.

Наводи ревизије, истицани и у жалби, да је тужени требало да примени одредбу члана 179-а Закона о раду и да му, уместо отказа уговора о раду, изрекне неку од блажих мера предвиђених том одредбом, немају утицаја на другачију оцену о законитости, код утврђеног да је запослени свесно прекршио првила прописана актом туженог о коришћењу службеног возила и да је знао да наведено поступање супротно прописаним правилима и процедурама туженог представља повреду радне обавезе због које послодавац може да му откаже уговор о раду, при чему је примена наведене одредбе Закона о раду дискреционо право послодавца који, кад се стекну законску услови за отказ уговора о раду због повреде радне обавезе, може одлучити хоће ли запосленом отказати уговор о раду или се определити за неку другу меру, ценећи све околности случаја, а нарочито понашање запосленог који је извршио повреду радне обавезе.

Имајући у виду да је тужиоцу законито престао радни однос, неоснован је његов захтев за накнаду штете и уплату припадајућих доприноса у смислу члана 191. став 1. Закона о раду.

Како се ни осталим наводима ревизије, који представљају понављање жалбених навода и навода изнетих у првостепеном поступку и који су били предмет правилне оцене нижестепених судова, не доводи у сумњу правилност и законитост побијане одлуке, то је Врховни суд на основу одредбе члана 414. став 1. Закона о парничном поступку одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Јелица Бојанић Керкез, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић